

**Müşteki Aşklar Kitabı
Müsameretname'nin Muharriri
Emin Nihad Bey Kimdir?**

Ibrahim Yıldırım

anlatı

**Müşteki Aşklar Kitabı
Müsameretname'nin Muharriri
Emin Nihad Bey Kimdir?**

İbrahim Yıldırım

---

altkitap - anlatı 6

**Müşteki Aşklar Kitabı Müsamere'tname'nin Muharriri Emin Nihad
Bey Kimdir?**

İbrahim Yıldırım

Haziran 2003

Yayına Hazırlayan: Yekta Kopan

Düzeltili: Yekta Kopan

Tasarım: Faruk Ulay

Tasarım Uygulama: Murat Gülsoy

Kapaktaki Resimler: W. H. Bradley (1896)

© 2003 altkitap ve İbrahim Yıldırım

Yapıtın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

www.altkitap.com

editor@altkitap.com

İçindekiler

Künye ve önemli not	1
Ev	2
Vicdan Azabı	7
Dosya	12
Tuhaf Bir Karşılaştırma	18
Erbab-ı Kalemde Bazı Zevat	22
Paper Mon Amour	27
Son Söz	31

Künye ve Önemli Not

Emin Nihat:

Edebiyat tarihçileri tarafından Müssameretname'yi yazdığı öngörülen kişidir. Ne doğum, ne ölüm tarihi bellidir. Nasıl yaşadığı konusunda hiçbir bilgi yoktur. Hiçbir ansiklopedi, onun adını anmaya gerek görmemiştir. İbrahim Yıldırım, birazdan okuyacağınız öyküyü Ali Nuri adında bir Türkçe öğretmeninin hiçbir yerde yayımlanmamış edebi vazifesinden yararlanarak kotarmıştır.

Ali Nuri'ye göre, Emin Nihat, belki de hiç doğmamıştır.

Ali Nuri:

Türkçe öğretmenidir, Müşteki Aşklar Kitabı Müsameretname'nin Muharriri Emin Nihad Bey Kimdir adı verilen edebi vazife'nin yazarıdır. Bu çalışma, kanayan bir dosya içinde, Nişantaşı'ndaki metruk bir evde saklı durmaktadır.

Ali Nuri, yıllarca edebi vazife'sinden çok daha kapsamlı bir yazı yazmak için, Müsameretname hakkında bilgi ve belge toplamış; ancak bunu gerçekleştirememiştir.

Müsameretname:

1871-1875 yılları arasında cüzler halinde yayımlanmıştır. İbrahim Yıldırım, öyküsünde bu cüzler hakkında, -Ali Nuri'nin edebi vazifesinden yararlanarak- ayrıntılı bilgiler verecektir.

İbrahim Yıldırım:

İki romanı, bir öykü kitabı vardır. Üçüncü romanı *Bıçkın ve Orta Halli* 2003 yılında yayımlanacaktır. Bu kitap, yazarın *Kumcu*'dan sonra okura ulaşan ikinci e-kitabıdır.

Önemli Not:

Müşteki Aşklar Kitabı Muharriri Emin Nihad Bey Kimdir adlı bu çalışma, altkitap'ın Bir Kitabın Eşiğinde başlığı altında gerçekleştirdiği, yirmi iki yazarın katıldığı kolektif önsöz projesi'ne gönderilmiş, ancak tuhaf bulunmuş olacak ki tek başına yayımlanmasına karar verilmiştir.

İbrahim Yıldırım, böyle tuhaf bir metni, niçin kaleme aldığını, kitabın sonuna -sonradan- eklenen *Son Söz*'de açıklamaya çalışmıştır. Dileyen, önce *Son Söz*'ü okur

---

Ev

- Ali Nuri bu! Avare sandal işte.... Dümeni kırık, pusulası bozuktur... Yol izlemez, söz dinlemez bir adamdır...

Dün, on yıl sonra Nişantaşı'ndaki eve gittim.

Bu ziyaret;

- a. tuhaf ve zincirleme rastlantılar sonucu gerçekleşen bir güdülenme miydi,
- b. kader miydi,
- c. yoksa, benden Emin Nihat hakkında yazı isteyen, dergi yöneticisi arkadaşımın, Sahaf Yasef ile birlikte kurduğu karanlık kumpasın içine mi düşmüştüm?

Bu sorulara bugün olduğu gibi dün de yanıt bulmaya çalışmış, kimi zaman en doğru sonuca ulaştığımı bile sanmıştım. Bugün ise yalnızca şunu söyleyebilirim: eve Emin Nihat hakkında yazacağım yazı hakkında bilgi edinmek için gitmiştim; saklı dosyayı inceleyip, bazı bölümlerini not edip, evi terk edecektim...Olmadı: basit, ancak benim için çok büyük cesaret isteyen bu eylemi saatlerce erteledim. Dahası, yüreklenmek için, sehpanın üzerinde duran müsvedde defterinin tozunu üfleyip, cebimden kalemimi çıkarıp saatlerce yazdım...

Dün sabah, kararlıydım: her şeyin merkezinde Emin Nihat ve onun hakkında çok tuhaf bilgiler içeren o ürkütücü, ancak bir o kadar neşeli dosya olacaktı... Ancak, onu bulunduğu yerden almak için kendimi ikna etmem o kadar zaman aldı ki, cesaretimi toplayıp ayağa kalktığımda müsvedde defterindeki sayfalardan sekizi çoktan dolmuştu...

Şu an, dün o soğuk evde yazdıklarımı kısaltmayı, kesip budamayı kesinlikle düşünmüyorum... Benden Emin Nihat ve Müsamere-name hakkında yazı isteyen dergi yöneticisi arkadaşım, aşağıdaki uzunca metne katlanmak ve onu yayımlamak zorunda. Öte yandan, dün kotardığım şey -öykü, anı, metin- nasıl adlandırılırsa adlandırılınsın Müsamere-name hakkında bugüne kadar kotarılmış en ilginç yazıdır, bence; hiç kuşkusuz.

Dün o soğuk evde yazdıklarım:

On yıl sonra yeniden Nişantaşı'ndaki evdeyim. Elektrikler kesik, sular akıyor. Her şeyi, her yeri toz kaplamış. On yılın tozu: koltukların ve perdelerin rengi değişmiş... Az önce perdeleri çektiğimde, binlerce ışık zerresi uçuşup yer değiştirdi... Nedense, anahtarın kapıyı açmayacağını düşünmüştüm ama açtı. Sehpanın üzerindeki çeşm-i bülbül şekerlik de toz tutmuş: beyaz akıtmaları sararmış, mavi geçmeleri kararmış. Yine de üzerinde dolaşan kar beyazı ışığı kırıp dağıtıp sağa sola yansıtıyor.

Dışarısı kar-tufan. İçerisi çok soğuk. Şakir Zümre sobaya, gazete kâğıtlarını tıkıştırıp yakabilirim; ancak baca tıkanmış olabilir: sorun yaşamak istemiyorum. Üstelik sobayla uğraşmam gerekmez: nasılsa az sonra dosyayı kitaplıktan alıp bazı bölümlerini okuyup, notlar alıp evi terkedeceğim...

Dosyanın nerede olduğunu çok iyi biliyorum, ancak korku diye tanımlanabilecek bir duygu beni engelliyor: cesaret edip, bir türlü birkaç adım atıp rafa uzanamıyorum.

Evdeki her şey yerli yerinde. Hiçbir şeyin yeri değişmemiş. Niye değişsin? Ama bütün eşya - insan bedeniyle ilişki kurmasalar da- eskimiş: perde çektiğimde yırtıldı: nezelmiş: dokunur dokunmaz paramparça oldu. Bir şeyleri değiştirdim diye çok üzüldüm.

Yırtık perdenin dışında değişen tek şey evin kokusu. On yıl önce bu oda, tütün ve kömür kokardı. Şimdi ise rutubet ve küf soluyorum: genzim yanıyor.

Dışarısı kar- tufan. Karayel esiyor: duyuyorum: camlar titriyor. Gelirken İngiliz Mektebi'nin duvarının önünde sıraya girmiş sakaları ve Hamidiye Çeşmesi'ni göreceğimi sanmıştım. Niye? On yıl önce de yoktu o çeşme ve sakalar...

Bugün, zaman'ı ve nesnelere anlamakta ve kavramakta zorlanıyorum: yol boyunca- kapı ve kilidin değiştirilmediğini bilmeme karşın, ya anahtar kapıyı açmazsa diye tedirgin olmuş, dahası cebimden sık sık çıkarıp anahtara bakmıştım.

Saatlerdir kendime, sık sık haydi, kalemi bırak, dosyayı al, incele, işin bitince hemen evi ter ket diyorum, ama yapamıyorum, çünkü dosyaya uzanmaya korkuyorum... Öte yandan, ev'i çok özlemişim....

Özlemimi gidermemin tek yolu var: bu evde birkaç saat geçirmek. Bu da korkutuyor beni.

Bütün korkularımı yazarak yenebilirim: tek çözüm bu!

Ev:

Nişantaşı Akkırman sokakta. Eski ve çok dar bir binanın giriş katında, bir oda, mutfak ve heladan ibaret. Bina üç katlı. Diğer iki kat boş! Ev metruk!

Oda kırk metre kare kadar. Bir duvarını resimler ve çerçevesiz küçüklü büyüklü fotoğraflar tamamen kaplamış. Bütün resimler, fotoğraflar tozlanmış. Az önce, bir gazete kağıdıyla temizledim onları: ilkin Zekai Dede, ardından Abdülaziz devrinde İngiltere sefirimiz olan Kostaki Müzürüs'ün yüzleri belirdi. Tozdan kapkara olmuş kağıdı sobanın içine tıkip, başka bir gazete alıp silekeleyip diğer resimleri de sildim: Hacı Arif Bey'in portresi, 1870 yılında binlerce binanın yokolmasına neden olan büyük Pera yangını anlatan temsili resim Pertevniyal Valide Sultan'ın yüzü ve çok eski bir alameti farika ortaya çıktı: Sabuncakıs!

Bu fotoğraflar ve resimlerle ilgili bilgileri, dosyayı raftan aldıktan sonra veririm: şu an evi anlatmayı sürdürmeliyim: diğer duvar kitaplık. Kitaplıkta çeşitli eserlerin yanı sıra, Emin Nihat için yazılacak yeni ve kapsamlı bir deneme için derlenmiş dergi, gazete ve kitaplardan oluşan özel bir bölüm var: burdaki kitap ve kâğıtların çoğu Abdülaziz dönemiyle ilgili.

Evin sahibi yeni ve kapsamlı denemeyi hiçbir zaman yazmadı/ yazamadı. 1943 yılında kaleme aldığı bir çalışmayla yıllarca oyalandı.

Üçüncü duvara dayanmış bir konsolun üzerinde çok eski bir pikap ve taş plaklar var. Evin sahibi, Emin Nihad'la aynı dönemde yaşamış olan Zekai Dede'nin ve Hacı Arif Bey'in şarkılarından başka müzik dinlemezdi.

Soba, odanın tam ortasına kurulmuş: içiçe geçen dirseklerden oluşan boruların hepsini toz kaplamış; boruların döne -dolaşa ulaştığı baca deliğinden yağlı kara sular sızmış. Çok soğuk: bir an için sobaya tıkiştırdığım kirli gazete kâğıtlarını tutuşturmayı düşündüm, ama vazgeçtim.

Evin Sahibi:

Babam ona avare sandal derdi:

-Ali Nuri bu! Avare sandal işte!... Dümeni kırık, pusulası bozuktur...
Yol izlemez, söz dinlemez bir adamdır...

Avare sandal, on yıl önce evini kitaplarını, belgelerini, plaklarını terk edip gitti... Kimbilir şimdi, hangi denizde dümensiz, pusulasız dolaşıyor?

Ali Nuri, eğlenceli, uçarı bir adamdı. Yıllarca taşrada savrulduktan sonra, 1963 yılında, gönüllü sürgününü sona erdirerek İstanbul'a, çocukluğunun geçtiği semtteki bir okula tayin edilmişti... Babam, onun dönmesinden huzursuz olmasına karşın, beni Avare Sandal'ı ara sıra ziyaret etmem için, usulünce teşvik etmiş ve uyarılmıştı:

- Git ama onun gibi olma, sakın azma!

Ali Nuri, Türkçe öğretmeniydi. Bir yıl beni de okutmuştu: Nilüfer Hatun Ortakolu'nun, o daracık loş sınıfı onunla aydınlanıp genişler, coşku dolu eğlenceli bir sürü sokağa açılan karnaval alanına dönüşürdü.

Ali Nuri'nin öğretmenim olduğunu söylediğimde, babam bu durumdan yakınmıştı:

- Bu avare sandalın sağı solu belli olmaz, bizim oğlanı da azdırır şimdi!

Azmıştım: orta sondaydım. Her hafta bir başka kıza aşık oluyor, aşklarımı çekinmeden Ali Nuri'ye anlatıyor; sevgililerime yazdığım mektupları ona okuyordum... Türkçe öğretmeni, beni usanmadan dinler, yakınmalarıma, aşk acılarıma çözüm bulmaya çalışırdı. Duygularımı küçümsemez, benimle hüzünlenir, acı çekerdi. Bir keresinde Gülçin adlı bir kıza yazdığım sevda mektubunu okuyunca, kahkahalar atmış, dakikalarca süren gülme krizinden sonra durmadan şu cümleyi yinelemişti:

- Ne kadar bana benziyorsun, malumat vermekten hoşlanıyorsun ve çılığsın sen de!

Gülmesinin nedeni, Gülçin'i etkilemek için mektuba - ne biliyorsam-tıkıştırmamdı. Mektubum,

Hafız'ın kabrindeki güller'den,

Aristo'dan,

---

düşünen tek hayvan olan hindiden,
ve And I love her
adlı Beatles şarkısından oluşan ilginç bir karışımdı.

Bu karışım işe yaramış, malumat sahibi çılgın yeni yetme başarılı olmuştu: ilk öptüğüm kız Gülçin'di: onun yanık şeker tadındaki yavru kuş dudaklarını hiç unutmadım: kırk yıldır o tadı arıyor, kırk yıldır o tadı özlüyorum.

Durmadan yazmama karşın, sağ elimin parmakları bile uyuşmak üzere. Çok soğuk, kâğıt yaksam mı? On yıl öncenin gazete kâğıtları sobanın yanında duruyor...

Az önce, çeşm-i bülbül şekerliğin kapağını açtım. Nedenini bilmiyorum. Belki de yazmanın dışında bir şey yapmak istedim. İki parmağım da toz oldu. Şekerliğin içinde bir donmuş bir şey var: pembe, sarı beyaz renkli beyaz bir topak. Tozlu parmaklarıma aldırmadan bu topağa önce dokundum, sonra da ısırdım: buz gibi, ama tatlı...Yazın mutlaka eriyordur...

Karayel çok sert esiyor, camları sallıyor... Evin yanibaşındaki Meşrutiyet Camii'nde öğle ezanı okunuyor. Elektrikler kesik. İkinci olmadan hava kararır. İşimi bir an önce bitirip bu evi terk etmeliyim. Aklım şekerliğin içindeki topakta/

/eriyip
donup
yine eriyip
yine donup/ varlığını sürdürüyor olmalı...

Yazın da gelmeliyim bu eve.

Topağa bir kez daha dokundum yine ısırdım: bir kez daha değişti.

Raftaki dosyaya uzanmaya henüz hazır değilim: cesaretimi toplayamadım. Oyalanıyorum. Oysa bu eve gelmemin nedeni yalnızca bu dosyaydı, anılara dalıp yazı yazmak değil... Üstelik yazdığım her ne ise, amacından sapıyor: Zaten bir amacım yok, niye sapsın yazdıklarım... Ali Nuri ile ilgili anılara daha sonra dönerim. ilkin bu eve niye geldim sorsuna anlamlı bir yanıt bulup, kendimi ikna etmeliyim.

Vicdan Azabı

- Ne kadar muzipsiniz Ali Nuri Bey; bu ne cüretkar bir şaka, bu ne tuhaf bir edebi vazife!

Rastlantılara inanırım. Kimileri kader diye hemen teslim olur olumlu olumsuz her olaya, her gelişmeye... İşte ben o tür insanlardanım. Ancak, rastlantının öngörülebileceğine de inanırım: Bernoulli ve Laplace'ı az da olsa bilirim... Öte yandan, kader de öngörülebilir: buna da inanırım...

Bu eve on yıl sonra yeniden gelmemi, tuhaf bir rastlantı güdüledi ya da kader öngördü: çok yakın bir arkadaşım, üç gün önce ansızın Emin Nihat ve kitabı Müsamerename hakkında bir deneme kotarmamı istemişti... Güncel olayları izleyen, çok satışlı bir edebiyat dergisinin yöneticisi olan arkadaşım, çelebi kişiliğine hiç uymayan buyruk verir gibi konuşmuş; Emin Nihat ve Müsamerename hakkında yazmamı emretmişti: sesinin tonu öyle sert, öyle kararlıydı ki ertesi gün teslim oluvermiştim. Evet, derginin Tanzimat Edebiyat'ı Dosyası'na Emin Nihat hakkında yazarak katılacaktım: kadere karşı koyamazdım.

Arkadaşımdan buyruk aldığım gün saatlerce düşünmüş; zihnimi toplayıp, Emin Nihat ve Ali Nuri hakkında, kimlerle konuştuğumu hatırlamaya çalışmıştım. Hatırladığım tek bir kişi vardı: durmadan kâğıt çiğneyen Sahaf Yasef! Bu obur adamdan çok sıcak bir yaz günü, dosyanın sırrını öğrenmiştim. Ancak, dergi yöneticisi arkadaşımın, bunu bilmesi olanaksızdı! O halde bir rastlantı dizgesi oluşturmalıydım. Ancak herhangi bir dizge ortaya çıkmamış, yalnızca bazı yanıtsız sorular belirmişti zihnimde:

- a. güncel olayları izleyen bir edebiyat dergisi, niye ansızın Tanzimat Edebiyatı Dosyası hazırlamaya kalkar?
- b. niye benden de yazı istenir?
- c. derginin yöneticisi, çelebi kişiliğine uymayan buyurgan tavrının anlamı nedir?
- d. dergi yöneticisinin, hayatıyla ilgili hiçbir şey bilinmeyen Emin Nihat hakkında yazı istemeye güdüleyen nedir?
- e. Emin Nihat'la Ali Nuri aracılığıyla kurduğum yakınlığı, ancak bir kişi bildiğine göre, arkadaşım ona danışmış olabilir mi?

Bu sorular saatlerce zihnimi meşgul etmiş, ertesi gün dergi yöneticisi arkadaşımı arayıp, kuşkularımı gidermesini, sorularıma yanıt vermesini istemiştim. Yanıt çok açıktı: ona bilgiyi veren Sahaf Yasef'ti. Arkadaşım edebiyatla ilgili herkesin yakından tanıdığı geveze kâğıt oburunu ziyaret ettiği bir gün, İlyas Hüsnü adında hiç tanınmayan bir yazarın Tanzimat Romanında Aşk ve Ütopya adlı kitabına rastlayıp satın almış, ardından laf lafı açmış, kâğıt oburu boş boğaz sahaf, benim Emin Nihat hakkında çok tuhaf, dahası kanayan üprertici bir dosyaya sahip olduğumu söyleyivermiş... Dolayısıyla, on yıl önce, Sahaf Yasef'le paylaştığım kanayan dosya olayı, 2003 yılında tekrar gündeme gelmişti.

Bu kader olabilir mi?
Yoksa bu bir kumpas mı?

Kader, rastlantı, tesadüf ya da kumpas her ne denirse densin: arkadaşımın buyruğuna uyup teslim olmuşum: Emin Nihat hakkında yazacaktım. Üstelik girişeceğim bu yazı eylemi bana üç anlamlı fırsat sunuyordu, hazırlayacağım deneme sayesinde;

- a. çok eski bir borcu ödeyerek, vicdan azabıma son verecek,
- b. sırrını bir yahudi sarrafla paylaştığım dosyanın, on yıl sonra da kanayıp kanamayacağını öğrenebilecek,
- c. on yıl boyunca ruhumun derinliklerinde saklayıp, üstünü örtmeye çalıştığım korkudan kurtulacaktım...

Evet Emin Nihat'la ilgili olan dosya, dikkat edilmezse kanayabiliyordu. On yıl önce öğrenmişim bu ürkütücü sırrı. Ancak, bu konuyu anlatabilmem için önce cesaretimi toplamalıyım. Gerçeği, sanırım raftaki dosyanın sayfalarına dokunduğumda anlatabileceğim. Öte yandan, bazı şeyleri itiraf etmek kuşkusuz iyi gelecek Belki bu sayede vicdan azabımı seyreltebilirim.

Vicdan azabı:

1993 yılının sıcak bir yaz günü, Ali Nuri, kapağında Müşteki Aşklar Kitabı Müsameretname'nin Muharriri Emin Nihad Bey Kimdir yazan dosyanın kitaplık rafındaki yerini bir kez daha gösterip, her ziyaretimde olduğu gibi vasiyetini hatırlatmıştı: Türkçe öğretmeni, 1943 yılında yazdığı, hiçbir yerde yayımlanmayan bu çalışmayı öldükten sonra bir edebiyat dergisinde neşretmemi istiyordu...

Ali Nuri'nin bir başka isteği ise, bu metnin girişine, Kıymetli Hocam

---

Profesör Canan Şefkat'ın güzel ve aziz hatırası önünde çok büyük bir sevgi ve saygıyla eğiliyorum cümlesinin mutlaka yazılmasıydı... Bir başka önemli istek şuydu: dosyadaki metin kesinlikle daktilo edilecekti: bu işi ben yapacak, ancak dosyanın yazılı bölümlerine kesinlikle parmaklarımı değdirmeyecektim. Eğer dosyayı daktilo etmeden dergilere teslim edersem veya yazılı alanlara parmağımı değdirsem, doğabilecek olumsuz ve ürkütücü sonuçlara katlanacaktım...

Bir başka buyruk da dosyanın evin dışına kesinlikle çıkartılmamasıydı: daktilo etme işlemi, Ali Nuri'nin evinde, onun daktilosuyla gerçekleştirilecekti...

Bütün bunlardan hiçbir şey anlamıyor, uymam gereken buyrukları yaşlı öğretmenin huysuzluğuna yoruyordum...

Öte yandan Ali Nuri, doğabilecek olumsuz ve ürkütücü sonuçlar konusunda hiçbir ipucu vermiyor, ancak sesine yüklediği kışkırtıcı belirsizlik beni meraktan çıldırtıyordu.

Kural kesindi: Türkçe öğretmeni, evi terk etmeden dosyaya dokunmam olanaksızdı Ali Nuri'ye Niye yazılı alanlara dokunmuyorsun ve dokunmamı istemiyorsun diye defalarca sormuş, hep aynı yanıtı alıp terslenmişim:

-Bu bana ait iki kişilik bir sırdır, başka kimsenin bilmesi gerekmiyor... Buna istinaden sen söylediklerime harfiyen riayet et!

Evet, Müşteki Aşklar Kitabı Müsamere'nin Muharriri Emin Nihad Bey Kimdir adlı edebi vazife, Ali Nuri evi terkettikten sonra neşredilecekti. Çünkü, avare sandal, bu çalışmanın cüretkar bir şaka olarak algılanmasına bir kere daha şahit olmak istemiyordu. Bunun nedenini o sıcak yaz günü, derin bir hüznü kuşanarak, için için ağlayarak anlatmıştı: tezini okuyan profesör Canan Şefkat, ne kadar muzipsiniz Ali Nuri bey, bu ne cüretkar bir şaka, bu ne tuhaf bir edebi vazife/

/diye bağırıp
dosyayı fırlatıp atıp
vazifeyi reddedip
özürlere kulak tıkayıp
ricaları dinlemeyip/ avare sandal'ın sıradan bir türkçe öğretmeni olmasına neden olmuştu...

Bu hoyrat tavrı düşünüp, Ali Nuri'nin yıllar boyu taşra kentlerinde bir tür gönüllü sürgün hayatı yaşamasına neden olan Profesör Canan

---

Şefkat'in önünde çok büyük bir sevgi ve saygıyla eğilmesine anlam veremiyordum. Çünkü kadının bu övgüyü -kesinlikle- hak etmediğini düşünüyordum.

Profesör Canan Şefkat, Ali Nuri'nin İstanbul'a döndüğü yıl olan 1963'te ölmüş. Sanırım Ali Nuri onun ölmesini beklemişti. Edebi Vazife yayımlandığı sıra gönüllü sürgün de bir ölü olacaktı. Karar vermiştim: övgü cümlesini Tanzimat Edebiyatı Dosyası'nda yer alacak yazımın başına ekleyip, on yıl gecikmeyle de olsa vasiyetini yerine getireceğim...

Evet, Ali Nuri bir sürgündü, ama siyasi anlamda değil; gönüllü bir gönül sürgünüydü o!

İtiraf etmeliyim: Ali Nuri'nin her ziyaretimde anlatıp okuduğu Müşteki Aşklar Kitabı Müsameretname'nin Muharriri Emin Nihad Bey Kimdir adlı metni dinlerken gülmek için kendimi zor tutardım: dosya öyle tuhaf, öyle ipe sapa gelmez ilginç bilgiler ve aşırı yorumlarla doluydu ki, çılgın üniversite öğrencisi ne biliyorsa doldurmuştu yazısına; ancak- yine de- başarılı olamamıştı. Oysa ben, Gülçin'e yazdığım mektupla sonuca ulaşmış, genç kızın yavru kuş ağzını öpüp, yanık şeker tadıyla mestolmuştum.

İtiraf:

İlk gençlik çağımdan 1993 yılına -yani kırk üç yaşına değin- dinleyip neredeyse ezberlediğim, Ali Nuri'nin yayımlanmamış edebi vazife'si, çoğu zaman bana da bir şaka gibi gelmiş, dolayısıyla onu neşretmeyi hiç düşünmemiştim: kendimi küçük düşüremezdim: amatör bir edebiyat dergisi bile kuşkuyla yaklaşırdı bu metne!

On yıl önce, dosya için olumsuz yargıları vardı. Ama şimdi, içindeki bilgileri hatırladığımda niye olmasın; belki de Ali Nuri'nin yaptığı saptamalar, verdiği bilgiler doğrudur diye düşünüyorum: Hem, ölüm ve doğum tarihi bile bilinmeyen bir yazar hakkında kim doğruyu söylebilir? Hele bu yazarın - yazmış olduğu söylenen- kitabı tuhaf çelişkiler içeriyorsa...

Elli yaşımı aşalı üç yıl oldu, demek ki zaman, insanı değiştiriyor, dönüştürüyor, hoşgörü sınırlarını genişletiyor. Kemale ermek dedikleri bu olsa gerek...

Parmaklarım donmak üzere. Karayel esiyor, camlar titriyor. Kar, tipi, tufan devam ediyor...

Evet itiraf ediyorum: Ali Nuri'nin dosyasını yayımlamayı hiçbir zaman ciddi olarak düşünmemiştim. Onun evi terkettiği gün, (o ölüm sözcüğünü hiç ağzına almaz, evi terketmek derdi) yıllardır biriken merakımla kitaplığa saldırmış dosyayı alıp, parmaklarımı özellikle yazıların üzerinde gezdirmiştim. Dosya kanamıştı. Bugün bile şaşırdığım bu ürpertici gerçeğe, büyük olasılıkla kimse inanmayacak, dahası birileri beni saçmalamakla suçlayacaktır. Ancak, onların bu tutumu gerçeği değiştirmez: dosya kanamamıştı. Dileyenler, Sahaf Yasef'in İmrahor'daki dükkanına gidip, bu konu hakkında ondan bilgi alabilir.

Dosyayı Sahaf Yasef'e götürmemin öyküsünü sonra anlatırım, şimdi saatlerdir ertelediğim eylemi gerçekleştirmeli, dosyayı bulunduğu yerden almalıyım

Utaniyorum, vicdanım sızlıyor, üşüyorum; ama itiraf etmek iyi geldi, artık dosyayı sevecen, anlayışlı, zaman içinde dönüşüme uğramış kemale ermiş biri olarak inceleyebilir, bazı bölümleri deftere aktarabilirim.

Dosya

- Emin Nihad Bey, ne zaman doğmuş, nasıl yaşamış, hangi tarihte ölmüştür? Bunları maalesef bilmiyoruz... Tabii ki bir muharririn hakiki hayatı, kaleme aldığı eserin ta kendisidir.... Ancak...

Sonunda dosyayı aldım. Ellerim titriyor. Ürküyorum. Kanayabilir. Onu kırılacak bir eşya gibi, usulca sehpanın üstüne koydum, tozlarını üfledim. Şarabi ciltbezi iyice solmuş... Kapağı usulca çevirip, Birinci Kısım'ı açtım. Artık elimde dosyayı okuyup, bazı ilginç bölümleri defterime aktaracağım...

Dosyanın Birinci Kısım'ında uzun uzun Emin Nihat'ın doğum ve ölüm tarihinin bilinmediğinden, muharririn hayatı hakkında hiçbir vesika bulunamadığında yakınıyor; bunun önemli bir eksiklik olduğu söyleniyor ve şu satırlarla ikinci kısma hazırlık yapıyor: Emin Nihad bey, ne zaman doğmuş nasıl yaşamış, hangi tarihte ölmüştür? Bunları maalesef bilmiyoruz... Tabii ki bir muharririn hakiki hayatı, kaleme aldığı eserin ta kendisidir. Ancak bu eseri şümuluyla kavrayabilmemiz için, muharririn hayatını da bimenini iyi olacağı fikrindeyim... Teessüf içinde şunu ifade etmek istiyorum: Bana verilen bu vazifeyi malumat noksanlığına rağmen, bihakkın tamam eylemek hevesindeyim... Buna istinaden, Emin Nihad beyin eserini anlayabilmek için, onun hayatını idame ettirdiği devrin mühim şahsiyet ve mühim vakalarını tetkik etmek lazım gelir...

Sayfayı korkarak çevirdim: Emin Nihad Bey'in hayatını idame ettirdiği Devrin Sosyal Topoğrafyası/ Mühim Şahsiyetler, Mühim Vakalar adı verilen İkinci kısım'ı deftere aktarmaya hazırlanırken ürküp Dosyayı yavaşça sehpanın en uzak köşesine ittim.

Mühim şahsiyetler ve vakaların ancak, birkaçını aktarabilirim: hava kararmadan bu evi terketmeliyim... Dosyayı yanıma almayı bir daha yeltenemem... O ait olduğu yerde kalmalı

Mühim Şahsiyetler ve mühim vakalar o kadar çok ki, bu listeyi yazmak bile çok uzun zaman alabilir... Ama kendimi Madam Müzürüs'ün acıklı sonundan, Ali Nuri'nin yazıyı dolaştırıp dolandırıp zavallı kadının tuhaf ölümünü Emin Nihad'ın hikâyeleriyle ilişkilendirmekte gösterdiği çocuksu maharretten mahrum edememem: Dosya'yı okudukça Canan Şefkat'e bir kez daha hak veriyorum: edebi vazife konusunda çok cesurmuş üniversite öğrencisi...

Ama hayır yeniden küçümsemeye kalkışmamalıyım dosyayı: tekrar vicdan azabı çekmek istemiyorum. Hem ben artık kemale ermiş, elli yaşını devirmiş bir yazarım... Yaşıma uygun davranmalıyım.

Şimdi düşünüyorum da, yalnızca Madam Müzürüs öyküsü değil, Hacı Arif'in bazı şarkıları da sızmalı bu öyküye... Ali Nuri'nin Pertevniyal Valide Sultan yorumunu ise, herkes okumalı... Bu durumda en iyisi,

Büyük pera Yangını,
Abdülaziz Döneminde Osmanlı Hazinesi'nin Çöküşü,
Sabuncakis Firması,
Basiretçi Ali Efendi,
Madam Müzürüs,
Ahmed Mithat Efendi,
Abdülaziz devrinde Misyonerlik Faliyetleri,
Hacı Arif Bey,
Pertevniyal Valide Sultan,
Güllü Agop Tiyatrosu,
Zekai Dede,

Valide Camii'nin muhteşem temel atma tören gibi onlarca mühim şahsiyet ve vakadan oluşan bu listeden çok anlamlı bir seçme yapmak, yukarıda sözünü ettiğim Madam Müzürüs'ü, Hacı Arif Beyi, Pertevniyal Valide Sultan'ı ve Nevfidan Kalfa ile Genç Şair Raci'nin Aşkı'nı deftere aktarmak...

Madam Müzürüs:

Sultan Aziz devrinde İngiltere sefirliği yapan Kostaki Müzürüs Paşa'nın karısıdır... Sultan Aziz şerefine İngiltere'de, verilen bir ziyafet sırasında vefat etmiştir. Abdülhamit hatıratında bu elim vakayı şöyle hülasa etmiştir: Biz İngiltereye gittiğimiz vakit bir ziyafet verildi. Edward veliaht idi. Sefirimiz de Müzürüs paşaydı. Müzürüs paşa ve madamasına orada herkes hürmet ederdi. Devleti Aliye'nin o zaman İngiltere politikası gayet yolunda idi. Sefire riayeten Prens de Gal,

---

Madam Müzürüs'ü kouna takmış, merdivenden üst kattaki ziyafet salonuna çıkıyorlar. Kadın gayet şişman, dekolte, korse sıkılmış nefes alamıyor, Prens de Gal kılıcını salıvermiş, madamın koluna girmiş, vazifesinde değil, boyu da uzun. Zavallı kadının ayakları yerden kesiliyor, velihat kendini merdivenden hızlı hızlı sürükleyip götürüyor. Benim de koluma, kraliçenin akrabalarından bir prenses girdi. Prenses gayet dilber, elini kolumun üzerine koydu, cildi gayet rakik, Allah bilir damarları ve içinde kanın cevelanı görünüyordu. Ben de o vakit gençtim. Hatta birader bana yan gözle nasıl diyordu. İşte biz de onların arkasından takip ediyoruz. Sofra odasına çıkıldı. Benim sağ tarafıma Madam Müzürüs, sola prenses tesadüf etti. Fakat kadın yorulmuş nefes aldıkça hopluyor kalbi fena halde sıkışmış, nazarı dikkatimi celbetti. Yüzü morarmıştı. Hemen karşımda Fuat paşa oturuyordu. Paşa paşa madama dikkat ediniz, rahatsız galiba dedim. O da evet dedi, müsaade istedi. Kadın söz söyleyecek halde değil, hemen koluna girdiler. Kapıdan çıkar çıkmaz pat diye madamın yere düştüğünü, ben kapıya karşı oturduğum cihetle gördüm. Madam orada öldü."

Bu vakayı şunun için naklettim. Osmanlı erkeklerinin hepsi padişahlar, şehzadeler dahil garplı kadınlara meyillidir. Buna istinaden, garplı kadınların, misyonerlik faaliyetlerinde kullanılmış olduğu söylenebilir. Çok iyi bilinir ki Kraliçe Viktorya, Sehzade Murad Efendi'ye akrabalarından güzel bir kızı vermek istemiştir. Niye acaba? Efendim, Emin Nihad Bey, bir hikâyesinde, boğaz vapöründe tesadüf ettiği ecnebi bir şahsın Büyükdere'deki evine gider ve orada bu şahsın cilveli ve güzel kızıyla halvet olup, seksi temasta bulunur... Bu Hristiyan dilberin vücudunu, binbaşıya takdim etmesinin, tabii ki bir sebebi ve bir karşılığı vardır. O güzel vücuda sahip olan Binbaşı'dan istenen şey Hristiyan olmasıdır.

(Bkz: Binbaşı Rifat Beyin Serzügeşti, MüsamereName, cüz:1)

Madam Müzürüs'e gelince bu kadının bir şaire olduğu bilinmektedir. Zavallı kadın, ancak tuhaf vefatıyla hatırlanmaktadır, elimizde bir şiiri bile yoktur!

Ne yazık değil mi?

Emin Nihad'ın ise, bırakın hangi tarihte doğduğunu, kim olduğunu, nasıl öldüğünü bile bilmiyoruz... Ama, bu mühim muharriin kitabı elimizin altında.

Bütün bunlara hayıflanmamak mümkün mü!

Efendim, ecnebi kadınlarla evlenme meselesine dönersek, Emin Nihad Bey'in bir başka hikâyesinde İngiliz bir kadınla evlenen Türk kaptanın yaşadığı problemler muafakiyetle nakledilir. (Bkz: Bir Osmanlı Kaptanının Bir İngiliz Kızıyla Vuku Bulan Serzügeşti, Müsameretname, cüz: 4)

Hacı Arif Bey:

Emin Nihad Bey döneminde yaşamış mühim bir bestekardır. Kadınlar konusunda şanssızdır. Aşık olma hususunda ise çok havaidir. Bu yüzden saraydan defalarca uzaklaştırılmıştır. Onu kollayıp koruyan şahıs, Sultan Aziz'in validesi Pertevniyal Sultan'dır.

Emin Nihad Beyin, Fuzuli'nin Leyla ile Mecnun mesnevisinden ilham alarak naklettiği tabii ki çok acıklı bir romanı vardır ve adı Kapı Kethüdası Behçet Efendi ile Makbule Hanımın Sezügeşti'dir. (Lütfen okuyunuz efendim: Müsameretname, cüz: 2-3)

Bu roman, Hacı Arif Beyin, güftesi Fuzuliye ait olan rast şarkısı ile çok anlamlı bir güzellik meydana getirmektedir. Bu şarkının güftesi vazifemi süsleyecektir. Buna istinaden, affınıza emniyetle onu iktibas ediyorum. Lütfen romanı okurken bu şarkıyı dinleyiniz efendim.

Aşık oldur kim canın feda cananına
Meyl-i canan etmesin her kim kıymaz canına
Canını canana vermektir kemali aşkım
Vermeyen can-ı itiraf etmek gerek noksanına

Pertevniyal Valide Sultan:

Sultan Aziz'in validesidir. Hayırlarda bulunmuş, sanatçıları korumuştur. Bilhassa Hacı Arif Bey ondan büyük menfaatler görmüştür. Nazargah imiş. Bir hikâyeye göre, Ziya Paşanın, Namık Kemal'in ve bazen de Velihaht Murat Efendi'nin sabahlara kadar kanuni esasi ve meşrutiyet konuşmaları yaptıkları Kurbağlıdere Kasrı'nın nazardan kurtuluşu valide sayesinde olmuştur. Şöyle ki, Kasrın inşaatı bittiği vakit, Valide Sultan görmek arzusunda bulunmuş, saray halkınca nazarına inanılan Pertevniyal'in geleceği gün, merdiven başının görünen bir yerine kara leke sürülmüş. Sultan, billur parmaklıklı merdivenlerden çıkar iken kasr ne kadar güzel oldu demiş ve o an kara lekeyi görmüş; lakin akabinde, fakat bu leke münasebetsiz duruyor demiş. Böylece saraylıların itikadınca kasr nazardan kurtulmuş...

Fakat efendim, saltanat da bitiyor... Gün gelmiş, bu mühim kadına meşrutiyetin nazarı deymiş, oğlu halledilerek tahta Veliht Murat çıkarılmış. Sultan Aziz'in vefatı çok üzücü bir vakadır. Bu vaka, Pertevniyal Valide Sultan'ın sandığından çıkan serzügeşnamede şöyle anlatılmaktadır:

Biraz sonra çorba gönderiyorlar. Yanında bulunan kalfa, kaşıksız çorba tabağını efendimin önüne nasıl koyayım diye kaşık isteyince bir kırık tahta kaşık veriyorlar. Abdülaziz getiriniz, ziyarı yoktur, ilahi mukadderat deyip çorbadan biraz içiyor....

Oğlunun böyle sıkıntılarına maruz kaldığını öğrenen Valide Sultan çok acı çekiyor, lakin en büyük sarsıntıyı Abdülaziz vefat ettiğinde yaşıyor ve fenalaşıp şöyle diyor:

Aman ben hekim filan istemem. Aslanım şehid oldu. Beni de şehit etsinler.

Bir malumata göre, Pertevniyal Valide Sultan'ın sandığında Serzügeşnameyle birlikte, Müsameretname'nin cüzleri de bulunmuştur. İhtimal şudur: Abdülaziz'in çorbasını içmesi için kaşık isteyen Nevfidan kalfa, Pertevniyal Sultan'a Müsameretname'den hikâyeler okuyarak onu teselli etmiştir. Bunu şunun için yazıyorum; Nevfidan kalfa, Madam Müzürüs gibi şairedir, okuması yazması, edebi zevki kuvvetli bir kadındır. Üstelik bu kadının, genç şair Raci'ye olan aşkı ibret alınacak bir hikâyedir.

Nevfidan Kalfa ile Genç Şair Raci'nin Aşkı:

Nevfidan Kalfa, hiçbir zaman Pertevniyal Valide Sultan'ın yanından ayrılmamış, onu yalnız bırakmamıştır. 1876 yılında yani Sultan Aziz'in vefat ettiğinde kırk yaşlarında olan bu kadın, aynı yıl yirmi yaşında bir şair olan Raci ile çok büyük, herkese ibret olacak bir aşk hikâyesi yaşamıştır. Bu hakiki hikâye şöyledir: Mabeyin Müşiri'nin en küçük oğlu olan Raci Sadullah, çok hassas, şiire kabiliyetli fakat biraz havai bir delikanlıdır. Bir gün sarayın bahçesinde tesadüfen peçesiz gördüğü ve kendinden en az yirmi yaş büyük olan Nevfidan Kalfa'ya o dakika aşık olmuş, kadına şiirler yazıp, mendiller yakıp derdine derman aramış. Çok geçmemiş, kendisi de şiir yazan Nevfidan Kalfa'nın gönlü de Raciye akmış. Ancak gelin görün ki, arada büyük bir zorluk vardır: sene farkı... Sevgililer için bu çok mühim değildir. Lakin cemaati böyle bir aşka ikna etmek çok zordur. Raci sırrını kimselere ifade

---

---

edememekte, günden güne erimekte, kan tükürmektedir... Bir gün yine bahçede karşılaşan iki sevgili fısıltılarla konuşup aşklarına çare aramışlar... Fakat bu aşkı öğrenen Mabeyin Müşir'i çareyi bulmuş: genç Raci'yi Selanik'e göndermiş... Raci bir daha İstanbul'a asla dönememiş. Çünkü üç ay sonra Selanik'ten vefat haberi gelmiş. Bu haberi alan Nevfidan Kalfa Vücut Mevsimlerinin Nevbaharı, Aşk Zamanının Efendisi diye başlayan bir mersiye yazarak hayatına küçük bir makas marifetiyle son vermiş... Bu acı vakayı şunun için naklettim: Emin Nihad bey, bir hikâyesinde temiz bir aşkın mutlaka mukabele görmesi lazım geldiğine işaret edip, böyle bir sevdanın neticesinin vuslat olması mevzuunda ısrar etmiştir. Lakin cemiyet bazı şeylere muhalliftir.. Ne yazık ki bu da şikayetlere sebep olmaktadır...

(Lütfen okuyunuz efendim: İhsan Hanım - yahut Atiye Hanımla Uşşakının Şergüzeşti, MüsamereName, Cüz: 10)

Abdülaziz devrinin sosyal topoğrafyasını dikkatinize arz ettikten sonra, Emin Nihad beyin anlattığı her hikâyenin müşteki olduğu zannında olduğumu beyan ediyorum.

Emin Nihad beyin hikâyelerinde, şikayet var, vuslat yoktur. Mesela Binbaşı Rifat aşık olma temayülündedir. Lakin, ondan Hıristiyan olması istendiğinde bu vaziyetten müşteki olup aşkından vaz geçmiştir.

Kapı Kethüdası sergüzeştinde tabii ki şikayet var, vuslat yoktur. Leyla ile Mecnun'dan mülhem bir hikâyeden başka ne beklenebilir...

İngiliz kızıyla evlenen kaptanın vaziyeti ise, sosyal bir şikayet hadisesidir.

Vasfi Bey ile Mukaddes Hanımın Sergüzeşti'nde ise, gençlerin tazyik edilip, zorla evlendirilmeleri hususu ifade edilmiştir. Bu cemiyetimizin bugün de şikayet ettiği mevzulardan beridir. Hepimiz ailelerimizin tazyiklerinden müştekiyiz...Niçin, insanlar birleşemiyor; Raci ile Nevfidan kalfa gibi, müşteki olup acı çekiyorlar... (Lütfen okuyunuz efendim: MüsamereName, Cüz: 6)

Tuhaf Bir Karşılaştırma

- Giovanni Bocaccio ile Emin Nihad Bey arasındaki benzerlikler malumatlarımızın fevkindedir; katiyen tesadüf olamaz...

Az önce, Nevfidan Kalfa'nın genç Raci ile yaşadığı umarsız aşk öyküsünü deftere aktarıırken, elim -nedense- yazılı alanlara kaydı: ürpererek geri çekildim ve o an elimde önce soğuk bir temas hissettim; ardından ağlama sesine benzeyen bir ses duydum ve şunu gördüm: çeşm-i bülbül şekerlik, odanın ortasına kadar fırlamış, paramparça olmuş, kırıkları her yere saçılmış; şeker topağı ise sobanın önünde duruyordu. Kendime geldiğimde yerimden kalkıp, cam kırıklarına basmamaya özen gösterip topağı aldım, iyice tozlanmasına karşın, dayanamayıp ısırıldım... O artık, bir topak değil, kemirilmiş bir şeker: tatlı ve soğuk.

Bir süre, camda uçuşan kar tanelerine baktım. Bir iki kuş karların arasından süzülüp yitti. Yine ezan okunuyor. ikindi olmalı. Az sonra hava kararır. İşim henüz bitmedi. Bir yerlerde gaz lambası veya mum olmalı... Bu yazı bitmeden evi terketmeye niyetim yok!...

Gaz lambası ya da mum... Ama hayır, evi karıştırmak istemiyorum... Perdenin yırtılması, şekerliğin kırılması yeterince canımı sıktı: ev artık eski ev değil; sağı solu karıştırıp başka dönüşümlere neden olmamalıyım. Belki de yapılacak en doğru hareket dosyanın bir fotokopisini çektiirmek. Fakat olmaz: dosya evin dışına çıkarılmamalı, yazılı alanlarına el değmemeli!

Başta da yazdığım gibi, bugün, zaman ve nesnelere karamakta, onları algılamakta zorlanıyorum. Bundan dolayı (mı) sık sık ısıyorum şeker topağını? Sanırım kavramaktan, algılamaktan çok, eski bir zamanı yeniden tatmak istiyorum.

Az önce bir kez daha ağızma götürdüm topağı ve Gülçin'in dudaklarını uzanırcasına ısırıldım onu. Ama hayır, o yanık şeker tadını alamadım. Başka bir tat bu...

Hava iyice karardı. En iyisi dışarı çıkıp bir kaç mum almak...

Az önce eve döndüm. Anahtar konusunda yine tedirgin olup kuşkulandım. Kapı açılınca, anlamsız bir sevinç duydum.

Evin tam karşısındaki bakkalın beni tanıyacağı hiç aklıma gelmemişti: adamlarla konuşmak, Ali Nuri'den söz etmek iyi geldi. Mumların yanı sıra, kaşar peyniri ekmek ve bira aldım. Gece uzun sürecektir...

Bakkaldan çıktığımda karayel iyice şiddetlenmişti. Değil yürümek, ayakta durmak olası değildi. Yine de dayanamayıp Gülçin'i öptüğüm yere gittim: İpekçi Film Stüdyosu'nun karşısındaki binanın kapı aralığına sığınıp, o eski ve güzel anı hissetmeye çalıştım: bir bahar günüydü, hava kararmıştı, sokak ıssızdı. Gülçin'in dudaklarına uzanmadan önce Hafız'ın Kabrinde Kanayan Gül'ü okumuş, ardından Gülçin'in gül toplamak anlamına geldiğini anlatmıştım. Kızın yavru kuş ağzı, hafifçe aralanmış, şiddetle kapanmıştı. Kapı aralığında, karayele ve soğuşa karşı, o ıssız, şurup gibi bahar akşamına dönmüş, damağımdaki tozlu şeker tadının hızla ısındığını hissetmiştim.

Mumlar dosyanın açık sayfasını titreyerek aydınlatıyor... Artık, İkinci Kısım'dan bazı bölümleri deftere aktarabilirim. Keşke, on yıl önce Ali Nuri'ye verdiğim sözü tutmuş olsaydım; dosyayı evin dışına çıkarıp Sahaf Yasef'e götürmeseydim... Öte yandan, kendime hak vermiyor değilim, Sahaf Yasef'e danışmasaydım, dosyanın kanama nedenini kesinlikle öğrenemezdim.

Bu kadar gereksiz söz, yakınma ve oyalanma yeter: artık dosyaya yönelip, ikinci kısım üzerine çalışmalıyım.

İkinci kısım, Emin Nihad Bey Nasıl Bir Adamdı sorusuyla başlıyor ve bir karşılaştırma daha doğrusu benzetmeyle sürüyor:

Ali Nuri Müsamere'tname'nin yazarını kimi zaman Boccaccio ile karşılaştırmaktan karanlık bir zevk almış... Dahası kalemini küçük bir kazı çekici gibi kullanmış: bunu çok iyi biliyorum: bu bilgileri her defasında çok önemli bir keşif gibi anlatmıştı

Ah, avare sandal!

Ah, avare çekiç!

Zevk, tehlikeli bir sözcük, ancak hezeyan ve heyecana çok yakışıyor

Ali Nuri -bu tuhaf türkçe öğretmeni-, Emin Nihat hakkında, - kuruntu da içeren bazı buluntulara ulaştığında öyle heyecanlanmış, öyle zevklenmiş ki, sevinç çığlıkları, erguvani mürekkeple yazılmış defterin bazı satırlarında hezeyan kırmızısına dönüşmüş: ah, avare çekiç, ne tuhaf saptamalar yapmışsın: yıllar önce olduğu gibi, şimdi de gülmemi engelleyemiyorum....

Az önce fütursuzca yazdığım Hezeyan Heyecan ve Zevk sözcüklerinin yaptığı çağrışımlar öyle güçlü ki ister istemez kanatlarım rüzgârla doluverdi.

Bu önüne geçilmez durumun sorumlusu tabii ki erguvani mürekkebin sahibi: onun sayesinde kanatlarımı açıp, yükseliverdim...

Ah, kanadı rüzgârlı yazar: madem yükseklerdesin bu durumdan yararlan!

Evet, Ali Nuri, yayımlanmamış edebi vazife'nin ikinci kısmında bazılarını kızdıracak çok tuhaf- saptamalarda da bulunmuş: Ona göre, Boccacio ile Emin Nihad arasındaki benzerlikler malumatlarımızın fevkindedir ve bu benzerlikler katiyen tesadüf olamaz, efendim:

1. Boccaccio Decameron'u dört yılda, (1350-1354) yazmıştır. Müsameretname'in ilk cüzü 1871'de, son cüzü 1875'de neşredilmiştir.

2. Boccaccio, ilk başlarda eserinden memnun değildi, utanç ve pişmanlık hissinin altında eziliyordu: muazzam bir edip olan Perrarca onu ikna etmemiş olsaydı, Decameron'u yakıp yırtıp imha edebilirdi. Emin Nihad ise, natamam eserinin son cüzünde, mütevazı bir şahsiyet olduğunu göstererek, eserinin bir iddiası olmadığını, onu misal olsun diye yazdığını söylemiş, başka muharrirler tarafından artık çok daha kıymetli hikâyeler yazıldığından, Müsameretname'nin tamamlanmayacağını anlatmıştır... İmdi, birazdan iktibas edeceğim satırlar dikkatlice tetkik edildiğinde, Emin Nihad'ın yazdıklarından - utanç hissetmese bile- şüphe duymakta olduğu fikrine kapılabiliriz:

Mamafih şu daire-i acz-i bahirede vekayi-i

gayr-i mesturenin tasviri dahi na mümkün değilse de gerektercüme gerek telif olarak kıraathane-ı yadigara vaz' olunan asar-ı ahire-ı esatirane- meal olanlardan kat-ı nazar cümlesi bihakkın hayret-efza-yı karini rüzgâr ve müsameretname eshab-ı sergüzeştini bile hayran ve lal edecek derecelerde muteber ve kıymetdardır.

---

3. Bocaccio, Decameron'u bitirdikten sonra, tahavvül etmiş, bir başka insan olup avare hayatını terkederek dersler vermeye başlamıştır. Bizim muharrir ise eserini natamam bıraktıktan sonra hiçbir şey yazmamış edebiyat hayatından uzaklaşmıştır... Buna istinaden şöyle diyebilirim: Emin Nihad, Müsameretname'nin son cüzü neşrolununca eski hayatına tahavvül edip kaybolmuştur. Bu vaka bizlere şunu göstermiştir: bir yazar çok mütevazı olursa hayatı hakkında bir şey bilmek de mümkün olamıyor!

Heyhat, Emin Nihad, anne rahminden ne zaman çıkmıştır, ahirete ne zaman intikal etmiştir bilmiyoruz!

Muharrir, biri doğum diğeri vefat olan iki insani vaka arasında ne yemiştir, ne içmiştir, ne sevmiştir, ne tahsil etmiştir bunları da bilmiyoruz!

Bildiğimiz şu: muharrir Decameron'u okumuştur... Bir de Aleksandra Duma Fills'ten Kraliça'nın Gerdanlığı'nı hatmetmiştir... Zira Müsamername'inin dördüncü cüzü bu bu hikâyenin tercümesidir... (Gerdanlık Hikâyesi, Müsameretname, Cüz: 5)

Evet, muharrir hakkında başka şey bilmiyoruz... Ne kadar teessür verici değil mi?

Lakin, teessür ile birlikte şüphe okları da delip yakıyor beynimi... Teesürle istifham arasında med cezir halinde soruyorum: Emin Nihad hakikaten hayata gözlerini açmış bir şahıs mıydı; yoksa hiç vücut bulmamış mıydı? Her ne ise; bu mevzuya vazifemin Emin Nihad Bey Hakiki Bir şahıs mıdır, Sahiden Yaşamış mıdır? adını verdiğim son kısmında temas edeceğim; şu an sadece şu malumatı vermekle kifayet ediyorum: 5. cüz'e kadar, Müsameretnamede yazar ismi bulunmamaktadır. Emin Nihad bey'in adına ilk defa, Gerdanlık Hikâyesi'nde tesadüf edilmiştir. Muharririmiz bu hikâyenin müstensihisi olarak takdim edilmiştir.

Erbab-ı Kalemdan Bazı Zevat

- Zannımca Emin Nihad bey müstear bir şahsiyettir... İsmi ve soy ismi tetkik edildiğinde bu vaziyet sahih olarak vücut bulacaktır... Ayrıyeten, her hikâyenin başka türlü üsluplarla kaleme alınmış olması onun kollektif bir şahıs olduğu hissini de...

Karanlık çöktü. Sokaktan gelen sesler kesildi. Karayel artık odanın içinde esiyor. Çok üşüyorum. Dosyanın sonlarına geldim. Onun yazılı sayfalarına hiç dokunmadım; ama kanayacak diye yine de tedirginim.

İşim az sonra biter. Ezan okunuyor. Yatsı. Sehpanın dışında kalan bütün yerler som karanlık. Ürkütücü. Mumlar titreyerek yanıyor. Birini, -daha iyi aydınlatsın diye- boş bira şişesinin ağzına sokuşturdum. Ne kaşar peynirine ne de ekmeğe dokundum: öylece duruyorlar. Kaşar, yağlı kağıdın içinde. Ekmek, tabut gibi. Kemirilmiş topak ise ekmeğin yanında. Uzanıp onu yine ısırdım: ağzım sulandı, damağımda şekerli bir sıvı birikti, bir süre bu sıvıyı yutmamak için direndim; ama boşuna, içime akıp kanıma karıştı. Eski anıların bedenimde dolanması ürkütücü. Anıların bir süre sonra dışarı çıkacağını düşününce, insan ürkemekle kalmıyor, hüzünlenip acı çekmeye başlıyor. On yıl boyunca yazın eriyip, kışın donup yaşamını sürdürmüş tatlı anı nesnesini tümüyle yok etmeden, o umarsız 1993 yılından kısaca söz etmek istiyorum. Niye? Bilmiyorum; ama sanırım, bu evde daha uzun kalmak istiyorum. Oysa birkaç sayfa sonra çıkıp gidebilirim...

1993:

1993 yılında, yaşadığım ya da yaşatılan bazı tatsız olaylardan dolayı, lanet olsun diye geri çekilmiştim yazıdan ve hayattan. İşsizdim, parasızdım. Avare dolanıyor, hiçbir şey üretmiyor; bırakın yazmayı yaşamak bile istemiyordum. Sabah karanlığa kalkıyor, gece yarısı karanlığa yatıyordum. Hayatımı cılız da olsa, aydınlatan tek şey, Ali Nuri'nin evine yaptığım ziyaretlerdi. Zaman içinde iyice seyrekleşen bu ziyaretler, o yıl yoğunlaşmıştı aylardır görmediğim Türkçe öğretmeninin evine neredeyse her hafta gider olmuştum. Sanırım çok yalnızdım o sıralar, sığınacak bir insan arıyordum.

Evet, Ali Nuri evi terk edene kadar, hemen hafta bu eve gelmiş, onunla saatlerce söyleşip, ara sıra cebime usulca sokuşturduğum harçlıklarla evimin yolunu tutmuştum.

Ali Nuri'ye parasız olsam da elim boş gitmiyordum: çoğunlukla, susamlı, tarçınlı, limonlu, karanfilli iki yüz elli gram karışık akide şekeri alıyordum. Ara sıra küçük plastik bir şişe içinde demirhindi şerbeti götürdüğüm de oluyordu...

Ali Nuri, akide şekerini emerken ya da içine votka ilave ettiği demirhindi'yi yudumlarken, her defasında Hacı Bekir'in az ötesindeki, Bahçekapısı'nın girişindeki büyük çeşmenin Ahmet Midhat Efendi'nin dükkanı olduğunu anlatır; ballandıra ballandıra Sırmakeş Suları'ndan, Hacce-i evvel'in istimbotundan söz eder, ardından, Emin Nihat'ın, Ahmet Mithat'ın, Namık Kemal'in, Vecihi'nin, kıtalarının dükkanlarının yanı sıra kiraathanelerde de satıldığını anlatır, bir süre sonra da bütün bu eski hikâyeleri defalarca tekrar etmesinin nedenini dudaklarına yerleşiveren utangaç gülümsemeyle söylerdi: - Bunadığımı sanma, bunları sana devamlı anlatarak, yeni bir Emin Nihad vazifesi için zihnimi harekete geçiriyorum; inşallah yazacağım... Çok malzeme birikti, çok!

O yıl, eve her gelişimde, İngiliz Mektebi'nin dağ yamacını andıran duvarının dibinde durur, Valikonağı Caddesi'nin sonundaki dev binaya bakardım: bir zamanlar kırılık, çalılık orası: Hacıbüyük denirdi bu bodur ağaçlar ve deli bir karının kulubesi bulunan yere...

Her şey değişiyor: zaman, nesnelere de yutup yok ediyor... Hamidiye Çeşmesi de, çinko damacanalı sakalar da artık yok...

Niye Hacıbüyük? Gereğinden fazla digresyon yaptım, Hacıbüyük konusunu Nişantaşı konusunda araştırma yapanlara bırakıp, dosya'nın üçüncü kısmını aktarmaya başlamalıyım...

Ali Nuri, vazifesinin Emin Nihad Bey Hakiki bir Şahıs mıdır, Sahiden Yaşamış mıdır? adını verdiği son kısmına şu cümlelerle başlıyor: Zannımca Emin Nihad bey müstear bir şahsiyettir. İsmi ve soy ismi tetkik edildiğinde bu vaziyet sahih olarak vücud bulacaktır. Ayrıyeten, her hikâyenin başka türlü üsluplarla kaleme alınmış olması onun kollektif bir şahsiyet olduğu hissini de kuvvetlendirmektedir.

Bazılarına tuhaf gelecek bu iddiaları yıllar önce ben de tuhaf

---

---

bulmuş, defalarca gülümseyerek, dinlemiştim. Dolayısıyla yukardaki cümleleri ve onların devamını; Ali Nuri'nin uyarılığına vermiş; dahası avare sandal'ın Canan Şefkat'i etkilemek için aşırı yorumlara yöneldiğini ve abartıya kaçtığını düşünüp eğlenmiştim.

Şu an tam elli üç yaşındayım ve on yıl önceki gibi düşünmüyorum: zaman her şeyi törpülüyor, duygular ve düşünceler değişiyor; insan daha anlayışlı, daha hoş görülü oluyor. Sanırım bir iki saat önce de bu tür şeyler yazmıştım.

Keşke bu kadar geveze olmasaydım...

Keşke, Canan Şefkat de Ali Nuri'nin duygularına hor görmeseydi...

Keşke, çok güzel ve kıymetli edebiyat profesörü, az sonra deftere aktaracağım satırlara anlayışla yaklaşabilseydi

Evet Efendim, Emin Nihad bey zannımca müstear bir şahsiyettir. Hatta şöyle de mütalaa edilebilir: Müsameretname, farklı muharrirlerin iştirakleriyle kaleme alınmış kolektif bir eserdir. Bu fikirlerimi madde madde izah etmek istiyorum.

1. Efendim, sizin de çok iyi bildiğiniz gibi Emin, inanılır, emniyetli şahıs manasına gelir... Nihad ise, tabiat, huy demektir. Bu mülahazaya istinaden şu söylenebilir: Bu iki isim yanyana gelerek inanılır huy, veya emniyetli tabiat gibi kendinden menkul bir neticeye hasıllanmaktadır... Bu da bana müstear isim gibi gelmektedir. Takdir edersiniz bu bana ait bir mütalaadır; nacizane...

2. Müsameretname'nin ilk cüz'ü 1871 senesinde neşredilmiş ve bu cüz'ün neşri Basiretçi Ali'nin gazetesinde ilan edilmiştir. Fakat gelin görün ki bu ilanda muharririn ismi bulunmamakta, ayrıyeten bazı başka zevattan dahi bahsolunmaktadır... Şöyle ki:

Erbab-ı dirayet ve hamiyetten bazı zevatın gayet garip ve ibret-amiz sergüzeştlerinden ibaret olmak üzere Müsameretname namıyla tab' ve neşri mutasavver olan risaleden asılzadegan-ı vatandan Binbaşı-yı merhum Rifat Bey serzügeştini havi cild-i evvel tab' olunarak Şehzadebaşı kıraathanesinde ve Çenberlitaş'ta Celil ve Bahçekapısında Hasan Ağaların dükkanlarıyla, Üsküdar kıraathanesinde ve bazı gazete müvezzilerinde 3 kuruş fiatla fruht olunmaktadır. (Basiret Gazetesi 5 Zihilcile, 1289)

Dikkatinize takdim edeceğim, şudur: muharririn ismi ilan edilmemiş olup, eserin, bazı zevatın gayet garip ibret-amiz sergüzeştlerinden

---

---

ibaret olacağı söylenmiştir. Bunu üçüncü maddede tekkik edeceğim... Evvelki kısımda da ifade ettiğim gibi, Müsameretname'nin cüzlerinde Emin Nihad ismine ancak 5. cüz'den itibaren tesadüf edilmiştir...

3. İmdi efendim ben hakir, Müsameretname'nin bazı şahısların iştirakleriyle meydana gelmiş bir eser olduğu fikrindeyim. Bu fikrimi de, eserin son cüzüne istinaden ispatlayabilirim. Müsameretname'nin aynı Deccameron hikâyeleri gibi, on rakkamına tamamlanması icap ediyordu. Fakat bizimki yedide kalmıştır. Bunun sebebi, erbab-ı kalemden bazı zevat'ın, taahüt etmelerine rağmen üç hikâyeyi kaleme almamış olmalarıdır. Bakınız onikinci cüzün sonunda bu vaziyet nasıl beyan edilmektedir:

İşbu Müsameretname on cilt olmak üzere yedi parça serzügeştten ibaret olup cüz-ü evvelin zeylinde o adet fıkaret gösterilmiş idiye de, üçünün tahrirleri malumları olmak üzere erbab-ı kalemden bazı zevat-ı fazilet- simat tarafından taahüt olunmuştu... Eser-i kemteranem'in ikkmal ve nail-i nazar-ı itibar olabilmesi ancak zevat-ı müşarün ileyhim'in himem-i alirakam-ı edibanelerinden muntazır olduğu halde her hasılsa taahhüdat-ı mebhuseden hiç birisi keşide-i sahife- husulu olmaması işbu Müsameretnameyi mahsuli hame-i aczı cameye münhasın bırakmıştır.

Ben zannımda ısrarlıyım ve fikrimi dördüncü ve son maddeyle ispatlayıp kavileştirmek azmindeyim, efendim.

4. On'a tamamlanamayan yedide kalan Müsameretname'deki her hikâye başka üsluplarla kaleme alınmıştır. Buna istinaden her hikâyeyi başka bir şahısın anlattığı fikri kuvvet kazanır. Hatta, bir hikâyeye, Fransızcadan tercüme edilmiştir... Emin Nihad beyin, bu ecnebi lisanına vakıf olduğunu kimse bilmiyor efendim. Ki, bu muharririn Fransızca bildiğini iddia edebilir? Bu mülahazamın akabinde ikinci maddedeki erbab-ı kalem ve tahrir kelimelerini takdirlerinize arz ediyorum.

Evet efendim naciz fikrime göre, Emin Nihad hakiki bir şahsiyet değildir. Müstear bir isimdir. Müsameretname, bazı muharrirlerin iştirakiyle vücud bulmuştur. Fakat noksan vücud bulmuştur. Üç şahıs yani üç kalem erbabı, tahrir vazifelerini yerine getirmemiş, eserin noksan kalmasına sebep olmuşlardır

Bu hakikatlere istinaden, Emin Nihad beyin nasıl yaşadığı, nasıl vefat ettiği değildir mühim olan. Mühim olan Müsameretname'nin

---

---

muharrirlerin bu eseri kaleme aldıkları zamandır. Bu zaman ise Sultan Abdülaziz'in padişahlık yaptığı devirdir. Nacizane olarak bu devre malumatımın izin verdiği kadarıyla cılız da olsa bir ışık tutmaya çalıştım.

Yukarıdaki fikirlerime ilaveten şunları da tekrar etmek istiyorum: Emin Nihad beyin yaşadığı zamanın sosyal topoğrafyası tetkik ederken, bu muharririn anlattığı aşk hikâyelerinin hemen hepsinin bir şeylerden müşteki olduğunu ifade edip: vuslat yok, şikayet var demiştim. İzninizle atide hem bu mevzu hem de Emin Nihad'ın müstear şahsiyeti hakkında daha şümullu bir yazı kaleme almak isterim...

Fikirlerim ve büyük bir şevk ve aşkla kaleme aldığım vazifem hakkında, kıymetli mütaalalarınızı aşk ve merakla beklerim efendim.

Talebeniz ve hayranınız
4222 numarolu
Ali Nuri

Paper Mon Amour

- Hayır Hiçbir şey şaka değildi... Her şey çok ciddi... Ama ben...

Anılarım son kez kanımda dolaşıyor: şeker topağı bitti. Gülçin'in yanık şeker tadındaki yavru kuş ağız niyetine/

/öpüp

koklayıp

ısırıp /yuttum onu... Az önce, artık deftere aktarılacak bir şey kalmadı/

/ diye düşünüp

dosyaya son kez uzanıp,

paper mon amour diye mırıldanıp

önüme çekip,

sondan bir önceki sayfayı açıp/ derin bir acıyla son satırları bir kez daha okuyup, Ali Nuri'nin bir kalbe benzetilmiş imzasına üzüntüyle bakıp, gönül sürgününün 1993 yazının o sıcak günü, evi terketmeden birkaç gün önce söylediklerini hatırladım:

- Çok emek harcadım Emin Nihad bey için... Lakin, kıymetli Canan Şefkat hocam vazifemi cesur bir şaka olarak mütalaa etti... Hayır hiçbir şey şaka değildi... Her şey çok ciddi... Ama ben...

Paper mon amour:

Parmaklarım uyuştü. Yazmaktan değil, soğuktan. Ara sıra, mum alevine uzatıp ısıtıyorum ellerimi. Ama boşuna; kalemi elime aldığım an yine buz kesiyor parmaklarım. Beyaz bir gece var dışarıda. Kar, tuhaf fısıltılar eşliğinde durmadan yağıyor. Karayel dindi. Pencere pervazlarından, soğuk ile birlikte karın fısıltıları da sızıyor.

Dosyayla işim bittiğine göre, artık evi terk edebilirim. Ancak bu eylemi sürekli erteliyorum. Her şey burada anlatılıp, bitirilmeli. Ali Nuri'nin öyküsü buraya ait.

Odanın içinde, şimdi ince bir duman dolanıyor. Az önce, duvardaki resim ve fotoğrafları temizlediğim sobanın içindeki gazete kağıdını yaktım.

Soğuk, karın fısıltısı ve duman.

Duman henüz rahatsız etmiyor. Kâğıt yanıp bitmiş olmalı. Eski günlerin kömür kokusu, küf ve rutubetle karıştı.

Biraz daha kâğıt yakıp ellerimi sobanın üzerine tutup ısıtmalıyım.

Ellerim iyice ısındı. Artık bu öyküyü bitirebilirim. Eksik bir şey kalmasın.

Soğuk, ıssız bir kış gecesinde, çok sıcak bir yaz gününü hatırlayıp, yazmaya yeltenmek ne kadar tuhaf.

Biraz daha kâğıt yakmalı: ev iyice ısınsın! Soğuktan ölmek istemiyorum.

Oda iyice ısındı, yaz günü gibi değil, ama yine de sıcak.

Dumana aldırmadan yazıyorum: Ali Nuri'nin evi terkettiği gün, son görevimi yerine getirdikten sonra eve dönmüş; hemen dosyaya atılıp parmaklarımı yazılı alanlarda gezdirmiş, ürküyle odanın en uzak köşesine kaçmış/

/titreyip

terleyip

kalp atışlarımın yavaşlamasını bekleyip

durmadan sigara içip

hatta ağlayıp

özür dileyip/ kendime gelmeye çalışmış, ama başaramamış her şeyi öylece bırakıp kaçmışım. Ertesi gün eve yeniden geldiğimde dosya artık kanamıyordu. Onu usulca alıp çantama koyup, soluğu Sahaf Yasef'in İmrahor'daki dükkanında almıştım.

Yaşlı sahaf her zaman olduğu gibi küçük hasır iskemlesine çökmüş; evladım diye ünlediği küçük köpeğini kucağına almış, kâğıt çiğniyordu: Dosya'nın tuhaf öyküsünü ilgiyle dinlemiş, ancak hiç şaşırmamış, dahası umursamaz bir tavırla, evladım'i yere bırakıp dosyaya uzanıp parmaklarını fütursuzca Raci ile Nevfidan Kalfa'nın aşk öyküsünün anlatıldığı sayfada gezdirmişti.

Ben yine titremeye terlemeye başlamıştım. Ama Sahaf Yasef, gülümseyip mırıldanıyordu:

- Mükemmel evladım, mükemmel....

Bulduğum yerden görüyordum: sayfanın ortasında kırmızı bir kalp belirmişti. Giderek koyu kırmızıya dönüşen kalbin ucundaki harfler kanayan damlalar gibiydi. Gözlerimi sayfadan alamıyordum, yine korkuyla kendimden geçmişim. Neden sonra, - bana satar misin bunu, iyi para veririm ha sözleriyle ayılmış, Yasef'in dişsiz ağzında döne yuvarlana devinen kâğıt parçasına gözlerimi dikmiş, titreyen sesimle ondan dosya hakkında bilgi istemişim...

Ali Nuri'nin edebi vazifesi'ni yazdığı kâğıt, çok özel karışımlarla üretilen bir tür mektup kağıdıydı; benim aklımın ermeyeceği bazı kimyasal işlemlerle ve çok büyük masraf ve emekle oluşturuluyor;

bambu ağacının kabuğu,
dut ağacının hamuru
ve parafinle yapılıyordu. Hatırladığım kadarıyla
gümüş bromürden,
bisülfid selülozu
ve jelatinden de söz etmişti Yasef.

Bu müthiş kağıdın orta katmanlarına yapılan desen, ancak ısı veya bazı kimyasal etkilerle ortaya çıkıyordu. Dosyadaki kâğıtlar insan tenine sıcaklığa ve ışığa duyarlıydı. Ama bu kadar değildi. Kana benzeyen damlacıkların nedeni ise, gizli mürekkepti. Kutsal mürekkep de denilen, bu

erguvani şey,
musul mazısı,
sirke,
göztaşı,
soğansuyu
ve arap zamkı karıştırılarak yapılmış.

Sahaf Yaseften öğrendiğime göre, Ali Nuri, bazı yerlere, görünmez kutsal mürekkeple damlalar yapmış; bildiğimiz mürekkeple ise, görünmez damlalara dokunmamaya özen göstererek edebi vazife'sini yazmış...

Sahaf Yasef anlatmıştı: kutsal mürekkep, çok eski çağlardan beri biliniyormuş; benim gibi birinin bu konulara yabancı olması çok tuhafmış... Kâğıt ise, ilk kez 19. yüzyılın ilk yarısında Fransa'da üretilmiş. paper mon amour denilen bu kâğıt Abdülaziz döneminde, aşk mektupları yazan kişilerce kullanılmış...

Sahaf Yasef'in verdiği bilgiler doğru olabilirdi, ama ikna olmamıştım: dosyanın kanamasına neden olan başka gerçekler mutlaka vardı... Mürekkeple, kâğıtla, fizik ve kimya kurallarıyla açıklanamayacak, başka gerçekler... Belki de dosya evin dışına hiç çıkmamalıydı. On yıl önce de şimdi de böyle düşünüyorum ve korkuyorum...

Bitti.

Evi terk etmeliyim

***

İşte dün yazdıklarım bunlardı. Onları değiştirmeden daktilo ettim. Ekleyeceğim hiçbir şey yok yalnızca şunu yazmak istiyorum: dün gece, dumandan boğulmak üzereyken terk ettim evi. Soba, herhalde kendi kendine sönmüştür.

Dün gece evden çıkarken, dosya kanıyordu. Öylece bıraktım onu.

Anlattıklarımın hepsi doğrudur. Hiçbir şeyi abartmadım. Yıllar sonra da olsa bir vasiyeti yerine getirdim. Tanzimat Edebiyatıyla ilgili dosya hazırlayacak olan arkadaşım, aşağıdaki not'u da yayınlamak zorunda...

Not:

Emin Nihat belki,
doğmadı,
yaşamadı,
ölmedi; ama onun hakkında bir edebi vazife hazırlayan 1921 doğumlu kişi;
yıllarca Emin Nihat'la yaşadı,
gönüllü sürgünü on yıllarca sürdürdü,
1993 yılında öldü,
evini terk ettiği gün aşkı da öldü !
Bu kişi amcamdı: Ali Nuri Yıldırım !

İbrahim Yıldırım
Şubat, 2003

Son Söz

altkitap'ın yayımladığı önsöz konulu e- kitap projesi için benden de yazı istendiğinde, gecikmeden Müsameretname hakkında yazacağımı bildirmiştim. Ancak daha sonra bu işi beceremeyeceğimi düşünüp, bu tuhaf ve acul yeltenme konusunda telaşa kapılmış ve kendine şu soruyu sormuştum: Niye Müsameretname?

Hâlâ bu soruya yanıt arıyorum; yeltenmemin nedenlerini anlamaya, beni bu seçime yöneten etmenleri kavramaya; düşüncelerimi teşrih etmeye çalışıyorum.

Ancak, zihnimden ansızın çıkıveren şerh oku'nun ucundaki yanıt bekleyen munis soru, kısa süre içinde ters dönüp ruhuma batmıştı: aylardır ruhumda habis bir sancı var!

Önceleri, Emin Nihat'ı internet ortamında var etmek düşüncesi - hınzır bir coşkuyu da barındırdığından- hoşuma gitmişti... Ama sonraları kendime fena halde yakalanmış, farklı olmak, insanları şaşırtmak, beğenilmek, aferin almak istediğimi anlamış; teşrih'in koluna giren, teşhir sözcüğünün ürkütücü çağrışımlarıyla Emin Nihat hakkında yazmaktan vazgeçmiştim: gösteriş yapmak, bilgili olduğumu teşhir etmek bana göre değildi, bu tehlikeli duygudan kaçmalı, ruhumdaki habis sancıdan kurtulmalıydım!

Ancak kaçmak isteği, Emin Nihat'ı ve kitabını zihnimden ve ruhumdan uzaklaştıramamıştı. Dahası, Müsameretname'ye yakınlaşmış olmanın kışkırtmasıyla -öykü olarak da okunabilecek- bir önsöz yazmaya karar vermiştim.

Emin Nihat'ın hakkında hiçbir şey bilinmiyor; hayatı teşhir edilmediği/edilemediği için, bu yazarı teşrih etmek olası değil. Yine de ben onun hakkında yazmaya yeltenerek, internete muhalif bir şerh düşmek istedim.

Niye Müsameretname sorusunun yanıtı yukarıdaki paragraf mı, yoksa aferin almak isteği mi? Bilmiyorum!

Aferin almak isterken, lanetlenebilirim de!

Birileri bana lanet okuyacak olursa, suçu Ali Nuri'ye atmayı düşünüyorum.

Evet bu öykünün sorumlusu Ali Nuri'dir!
